

Komentaras

2014 07 30

Nepaisant geopolitinės įtamos Lietuvos ūkis nekeitė pavaros

Išankstiniais Statistikos departamento duomenimis, šių metų antrąjį ketvirtį, palyginti su atitinkamu laikotarpiu prieš metus, šalies BVP (palyginamosios kainomis) išaugo 3,1 proc. Ši statistika rodo, kad Lietuva, nepaisant geopolitinio neapibrėžtumo ir iššūkių ūkio viduje, kruopščiai gina savo pozicijas tarp sparčiausiai augančių ekonomikų Europos Sąjungoje.

Vis labiau stiprėja vidaus paklausos ir ja *mintančių* ekonominių veiklų pulsas. Apie tai byloja geresni statybų, mažmeninės prekybos ir paslaugų sektorių rezultatai. Pernai pasiektas materialinių investicijų proveržis šiais metais įgauna pagreitį. Tai lemia statybų sektoriaus renesansas ir suaktyvėjusi nekilnojamojo turto rinka. Antroji investicijų spurto priežastis – įsibėgėjantis naujos ES struktūrinio finansavimo bangos įsisavinimas. Galiausiai, geri įmonių finansiniai rodikliai ir poreikis atnaujinti gamybinius pajėgumus, didinti veiklos efektyvumą bei mažinti gamybos imlumą darbui. Taip verslininkus elgtis skatina dėl darbo užmokesčio augimo besipuojančios darbo sąnaudų eilutės ir įsibėgėjusi „kadrų medžioklė“ darbo rinkoje.

Kad gyventojai atgavo vartojimo apetitą, rodo augančios vidaus prekybos apyvartos. Mažmeninės prekybos apyvartos (išskyrus variklines transporto priemones) ne maisto prekėmis antrąjį ketvirtį augo net 9 proc. Labiausiai stiebėsi ne pirmojo būtinumo prekių, tokių kaip garso ir vaizdo įrangos, elektrinių buitinių prietaisų, namų apstatymo ir remonto, tekstilės, drabužių ir avalynės specializuotose parduotuvėse, mažmeninės prekybos apyvartos. Gerėjančią namų ūkių finansinę būklę iliustruoja ir prekybos apyvartą dėvėtomis prekėmis smukimas. Šios tendencijos leidžia manyti, kad gyventojai vis labiau pasitiki ateitimi ir drąsiau leidžia pinigus.

Lietuvos ekonomikos augimą antrąjį šių metų ketvirtį palaikė ne tik vidaus paklausa, bet ir šiek tiek atsitiesęs eksportas. 2013 m. pabaigoje ir šių metų I ketv. lietuviškos kilmės prekių eksportas patyrė ženklų nuosmukį. Tačiau bendrą jo rodiklį žemyn tempė viso labo tik pora prekių grupių – su nepalankia rinkos konjunktūra susidūrusios naftos perdirbimo ir trąšų gamybos įmonės. Tačiau šių metų balandį-gegužę pasitaisė ir jų eksporto rodikliai. Nepaisant to, šios dvi prekių grupės išlieka po rizikos šydu dėl nepalankių tarptautinės rinkos tendencijų. Balandį-gegužę lietuviškos kilmės prekių eksportuota 2,3 proc. daugiau nei prieš metus, o atmetus naftos perdirbimo gigantės „Orlen Lietuva“ įtaką metinis augimas siekia net 5,3 proc. Lietuviškos kilmės prekių eksportas yra ypač reikšmingas, nes jį generuoja ilgiausia pridėtinės vertės grandinė šalyje, sukurianti daugiausiai darbo vietų ir sunešanti gausiausias pajamas į valstybės iždą. Energingesnis eksporto spurtas tįptelėjo aukštyn ir pramonės produkcijos rezultatus. Apdirbamoji gamyba antrąjį šių metų ketvirtį pasistiebė 6,9 proc. per metus, kai pirmąjį ketvirtį atitinkamas rodiklis tesiekė 3,9 proc.

Su neapibrėžtumu susiduria transporto sektorius. Tiek netikėti prekybos su Rusija trikdžiai, tiek dėl geopolitinės įtamos lėtėjantis reeksporto augimas temdo šios veiklos lūkesčius. Tačiau pirmojo pusmečio rezultatai vis dar buvo tikrai neblogi.

Sudėtingi šie metai nusimato žemės ūkio sektoriui. Nors derlius turėtų būti geresnis, nei bijota metų pradžioje, ir ne ką atsilikti nuo pernykščio, tačiau javų kainos žemdirbių nelepins. Grūdų kainas tarptautinėse rinkose žemyn spaudžia ypač geras šio sezono derlius pasaulyje. O gyvulininkystės rezultatus šiomet skandina Afrikinis kiaulių maras, kurio padariniai gali iš principo pakeisti šio žemės ūkio segmento raidos perspektyvas.

Vertinant Lietuvos ūkio trumpojo laikotarpio perspektyvas, laikomės nuosaikiai optimistinio Lietuvos ūkio raidos scenarijaus ir nekeičiame šių metų 3 proc. Lietuvos BVP augimo prognozės. Nors geopolitinė įtampa tik aštrėja ir eksporto srautas Rytų kryptimi sparčiai senka, Lietuvos verslininkai eilinį kartą parodė talentą lanksčiai prisitaikyti prie besikeičiančios sąlygų. Prognozuojamas pasaulio, o kartu ir svarbių Lietuvai rinkų Vakaruose, atsigavimas šiomet turėtų įlieti papildomos energijos. Gera žinia ta, kad į vidaus rinką orientuoti sektoriai jau įgauna vis didesnį pagreitį, nes tik tiek išorės, tiek vidaus *lokomotyvų* tempiamas ūkio augimas yra kelias į subalansuotą ir tvarų vystymąsi.

Indrė Genytė-Pikčienė

Vyriausioji analitikė

Mob. tel. +370 620 78373

Ekonominių tyrimų departamentas | Rinkų tarnyba